

MARIBORSKI

Cena 1 Din

VEČERNIK

Uredništvo in uprava: Maribor, Gosposka ul. 11 / Telefon uredništva 2440, uprave 2485
Izhaja razen nedelje in praznikov vsak dan ob 18. uri / Velja mesečno prejemnik
v upravi ali po pošti 10 Din, dostavljen na dom 12 Din / Oglaševanje po ceniku / Oglaševanje
sprejema tudi oglaševalski oddelček „Jutra“ v Ljubljani / Poštni številni račun št. 11.400

„JUTRA“

Boj Židov za lastno domovino

H CIONISTIČNEMU KONGRESU V PRAGI.

V Pragi zboruje te dni osemnajsti cionistični kongres, katerega se udeležuje okoli 400 židovskih delegatov iz 48 držav Evrope in drugih celin. Ta kongres gotovo ne bi bil tolike važnosti, da bi se morali ukvarjati z njim podrobneje, če se ne bi prirejal v času, ki je za nadaljnjo usodo Židov tako velikega in odločilnega pomena. Dejstvo je namreč, da je židovsko ljudstvo po ne še 150 letih, kar so mu bile med krščanskim svetom priznane državljanske pravice kakor vsem drugim državljanom (najprej v Franciji po veliki revoluciji l. 1791), zopet v resni nevarnosti, da jih izgubi, od nosno jih je vsaj v Nemčiji že izgubilo. Novo besno gonjo proti Židom je začel narodni socializem in število 565.000 Židov v Nemčiji se tako naglo manjša, da bo naposled v najboljšem primeru ostalo morda le še 100.000. Pa tudi drugod vstajajo proti Židom stari in novi sovražniki.

Do preganjanja Židov so Hitlerja privredili razni vzroki, najgloblji pa je bilo sovražstvo do marksizma, katerega ustanovitelj je bil Žid Marx. Po Hitlerjevem, ali nemškem narodnosocialističnem zgledu, so napovedali Židom boj sedaj tudi vsi drugi narodni socialisti in fašisti, razen italijanskih. Tako opažamo močan odpor proti njim v Romuniji, Bolgariji, na Irskem in drugod, da ne govorimo o stalnem nerazpoloženju »raznih« Madžarov, ki jih pa vlada še kroti. Največja nevarnost bi pa nastala za Žide v primeru padca ruskega boljševizma, kajti tedaj bi šlo za usodo več ko tretjine vseh Židov na svetu. Ruski nacionalizem, ki bi sledil gotovo boljševizmu, bi krvavo obračunal z glavnimi pomočniki rdeče revolucije l. 1917. Tako postaja marksizem usoden za vesoljno židovstvo. In 13.700.000 Židov, razkropljenih po vsem svetu, ima dosti vzrokov, da razpravljajo na osemnajstem cionističnem kongresu v Pragi o ukrepih, ki bi bili potrebni za bližajočo se nejasno bodočnost.

Glede te bodočnosti si Židje sami niso popolnoma edini; dočim se eni zavzemajo za to, naj se pojem Židov kot naroda zavrne in se zato pospeši popolna asimilacija, so drugi še z večjim ognjem za popolno narodno dograditev židovstva in celo za ustanovitev lastne neodvisne državnosti. Ta druga skupina so cionisti,

torej prav tisti, ki te dni zborujejo v Pragi. Ustanovitelj obnovljenega cionizma Th. Herzl jim je dal l. 1897. podlago za vse kar so doslej izvedli in kar še nameravajo. Uresničenje prvih sanj jim je prinesla svetovna vojna z razkosanjem cesarske Turčije in dodelitvijo Palestine Angliji v upravo. S tem je bila omogočena repatriacija, nova kompaktna naselitev v stari domovini Palestini, iz katere so bili v drugi polovici prejšnjega tisočletja razganani po vsem svetu. Toda Erez Jisroel (Palestina) je s svojimi komaj 26.300 kvadratnimi kilometri dosti premajhna dežela, da bi mogla sprejeti vase večji del Židov. Mimo tega je tam še okoli 600.000 Arabcev in okoli 90.000 kristjanov raznih narodnosti. Zaradi arabskega odpora je naseljevanje Židov v Palestini zadnja leta skoraj ustavljeno. Danes tvorijo tam šele četrtino prebivalstva. Tja se torej iz Nemčije izseljevali Židje ne morejo kompaktno naseliti, zato so si poiskali zaenkrat zatočišča največ v Franciji, Angliji, Holandiji, Belgiji, Poljski itd.

Predsednik praškega kongresa in cionistične eksekutive Nahum Sokolov je dejal v svojem velikem govoru v torek, da mora preganjanje napotiti Žide k iskanju lastne domovine, v kateri bi dobili zatočišča predvsem preganjeni bratje. Edina pravilna rešitev židovskega vprašanja je ustanovitev židovske nacionalne države. — Kod bo cionizem iskal ta za to državo? V Palestini so zaenkrat razmere pretesne, a to je bila nekoč edina prava domovina Židov, vanjo so v povojnih letih investirali težke milijone in do nje imajo popolno pravico. Bilo bi torej umestno, da bi se jim popolnoma pustila. Arabci, ki so poznejši priseljenci, imajo še dovolj prostora v svojih drugih popolnoma neodvisnih državah. S preureditvijo sedaj nerodovitnih tal v polja, bi se dala razviti še znatna kolonizacija poljedelcev, ostalo bi pa prevzela nova industrija. Vsi Židje se itak nikoli ne bodo skupno naselili. Z ustanovitvijo resnične židovske domovine in nacionalne države bi dobili Židje na mah drugačen položaj, kakor ga imajo sedaj. Bo pa Anglija pripravljena iti tako daleč? Po izjavah in dolžnostih, ki jih je sprejela z mandatom nad Palestino, bi to morala storiti!

Boj Avstrije proti narodnim socialistom

ARETACIJA DUHOVNIKA DR. PIRCHBERGERJA, USPEŠNA HIŠNA PREISKAVA V SAALFELDU.

DUNAJ, 24. avgusta. V sanatoriju Grabenhäufen je bil aretiran duhovnik dr. Simon Pirschberger zaradi narodno-socialistične propagande. Istočasno je bila izvršena v njegovem stanovanju natančna hišna preiskava. Dr. Pirschberger je znan zaradi svoje brošure, v kateri kritizira škofovsko poslanico proti narodnim socialistom.

Gospodarsko sodelovanje male antante

BUKAREŠTA, 24. avgusta. Iz zaupnega vira se doznava, da bo za podlago bodoče konference stalnega gospodarskega sveta male antante vzet gospodarski program češkoslovaškega zunanjega ministra dr. Beneša, po katerem naj bi se vse tri države male antante v vzajemnem medsebojnem blagovnem prometu poslužile izrednega gospodarskega režima ki bi trajal 4 do 5 let.

SOLNOGRAD, 24. avgusta. V mestu Saalfeldu je bilo izvršenih več hišnih preiskav pri članih narodnosocialistične stranke in je bilo najdenih ob tej priliki 10 vojaških pušk, 18 lovskih pušk, 16 samokresov, 15 bajonetov, 4 sablje in velika množina dinamita ter ekrasita. Mimo tega je policija zaplenila tudi ogromne množine propagandnega materiala.

VELEPOSESTNIKI ZA HITLERJA.

KÖNIGSBERG, 24. avgusta. Na sestanku veleposestnikov vzhodne Prusije so sklenili veleposestniki dati svoja veleposestva na razpolago Hitlerjevi vladi, da bi ji tako olajšali njeno nalogo in dokazali svojo vdanost Hitlerju.

HERRIOT NA POTI V RUSIJO.

CARIGRAD, 24. avgusta. Herriot je prispel sinoči iz Ankare zopet v Carigrad, kjer se je davi vkrcal na krov ruskega parnika »Čičerina«, s katerim je nadaljeval svoje potovanje v Rusijo.

V Londonu so nezadovoljni z Italijo

NEVARNOSTI MUSSOLINIJEVIH NAČRTOV. — PROGRAM NARODNIH SOCIALISTOV. — INTERVENCIJA V RIMU. — KONFERENCA ZUNANJIH MINISTROV PRI MUSSOLINIJU.

LONDON, 24. avgusta. »Manchester Guardian« se bavi v daljšem članku z Italijo in opozarja na to, kako se Mussolini trudi spraviti svoje prijateljstvo z Nemčijo v sklad s svojo vlogo zaščitnika Avstrije. Predsednik italijanske vlade se odkrito trudi rešiti to zamotano vprašanje s kompromisom, s katerim naj bi se zadovoljila tako Berlin kakor tudi Dunaj. Navidezno skuša Mussolini navezati stike tudi z avstrijskimi narodnimi socialisti. S tem pa bi se znatno okrepila revizionistična fronta, kar bi pomenilo za vso Evropo veliko nevarnost. Francija in Anglija naj pripišeta sami sebi vso krivdo, če bo prišlo zaradi njunega brezdolja do takega aranžmana v Mussolinijevem smislu. V tem primeru bi bila sicer samostojnost Avstrije navidezno ohranjena, dejansko pa bi prišla ta država pod odločilni vpliv Berlina in Rima.

PARIZ, 24. avgusta. »Temps« piše v svojem razpravljanju o napetosti med Berlinom in Dunajem, da je zedinjenje vseh dežel, kjer se govori nemški jezik, ena najbitvenjših točk programa narodno-socialističnega gibanja. Če bi hotel Hitler opustiti rešitev vprašanja priključitve Avstrije k Nemčiji, bi se moral izneveriti svojemu lastnemu programu. Če bo ta zadeva sedaj le napol rešena, je treba biti pri tem prepričan, da bo Hitler Avstrijo pri prvi ugodni priložnosti kratkoma zasedel. Priključitev bi se dala preprečiti le tedaj, če bi se srednja Evropa gospodarsko okrepila. To pa je brez sodelovanja male antante popolnoma izključeno.

LONDON, 24. avgusta. V tukajšnjih krogih se čuti neko nezadovoljstvo zaradi sestanka Mussolinija in Dollfussa. Angleška vlada smatra, da je danes bolj kakor kdajkoli prej potrebno, da italijanska vlada, napram kateri ima Hitlerjeva vlada gotove obveznosti, ne izjava v vprašanju avstrijsko-nemškega spora nobenih ukrepov brez predhodnega sporazuma s Parizom in Londonom. Na drugi strani doznajajo londonski dopisniki pariških listov, da sta londonska in pariška vlada že storili potrebne korake v Rimu in da se z ozirom na način, kako so bili ti koraki sprejeti v Rimu, ni treba prav nič bati glede dobrega konca avstrijsko-nemškega spora.

PARIZ, 24. avgusta. Zunanji minister Paul-Boncour, ki se je vrnil z dopusta, je imel pred sinočnim konferenco z ministrskim predsednikom Daladierjem. Po izjavah poučenih krogov sta državnik na tem sestanku razpravljala največ o razvoju avstrijsko-nemških odnosov. V zvezi s to konferenco objavlja popularni »Petit Parisien«, da je prejel Quai d'Orsay v zadnjih 24 urah izjavo italijanske vlade, ki se obvezuje, da bo Italija v vseh srednje-evropskih vprašanjih delala le sporazumno s Parizom in Londonom.

PARIZ, 24. avgusta. Kakor poroča agencija »Havas« iz Rima, se bodo v oktobru sestali zunanji ministri Francije, Anglije in Nemčije v Rimu k skupni konferenci, na kateri bodo skušali v razgovorih z Mussolinijem rešiti različna aktualna vprašanja. Govori se, da bo ob tej priliki vprašanje napetosti med Nemčijo in Avstrijo definitivno urejeno.

Nevarnost vojne v Tihem oceanu

ALARMANTNI GOVOR BIVŠEGA AVSTRALSKEGA MINISTRA V SYDNEYSKEM RADIU.

LONDON, 24. avgusta. Bivši avstralski ministrski predsednik Hughes je imel pred sinočnim v Sydneyu v radiu govor, v katerem je opozoril svoje rojake na nevarnost vojne v Tihem oceanu. Dejal je, da je ta vojna neizogibna. Mandžurija trajno ne bo zadostovala Japonski kot kolonizacijska dežela za presežek njenega prebivalstva. Japonska bo prav verjetno zahtevala od Avstralije, da sprejme

njene državljane. Če hoče Avstralija ostati bela in svobodna, se mora pripraviti na obrambo. Kakor stoje stvari danes, se ne bi mogla Avstralija s pridom upreti močnemu japonskemu napadu. Zato mora okrepiti in pomnožiti svoja obrambna sredstva, s katerimi bi zadržala sovražnika vsaj do tlej, dokler ne bi prihitelo na pomoč angleško bojno brodogeje.

Politična konferenca v Rogaški Slatini

ROGAŠKA SLATINA, 24. avgusta. Agencija »Avala« poroča: Na povabilo ministrskega predsednika dr. Srčkića so se zbrali večeraj v Rogaški Slatini vsi senatorji in poslanci iz dravske banovine in konferenci, na kateri so razpravljali o raznih političnih in gospodarskih vprašanjih, ki se tičejo v prvi vrsti dravske banovine. Na konferenci so bili navzoči mimo ministrskega predsednika tudi ministri dr. Kramer in Pucelj ter ban dr. Marušič. Konferenca je trajala od 20. do 1. ure ponoči.

RAZPUST IRSKIH FAŠISTOV.

DUBLIN, 24. avgusta. Vlada je prepovedala organizacijo »modrih srajc« in istočasno tudi uvedla vojno sodišče.

POGUBNA VROČINA V BUKAREŠTI.

BUKAREŠTA, 24. avgusta. Predvečernišnji dan je bil v Bukarešti najbolj vroč v letošnjem poletju. Toplomer je kazal na solnce 60 stopinj Celzija. Zgodilo se je, da so se nekateri toplomeri pri merjenju vročine razleteli. Cestni promet je skoraj popolnoma miroval.

LAKOTA V UKRAJINI.

PARIZ, 24. avgusta. Po neki vesti iz Moskve je bilo poslanih v južni del sovjetske Rusije več konjeniških divizij, ki naj bi vzpostavile red in mir, ker so pričeli lačni in stradajoči kmetje pleniti žitna skladišča.

GANDHI ZOPET PROST.

POONA, 24. avgusta. Gandhi je bil z ozirom na njegovo skrajno resno bolezensko stanje izpuščen iz ječe brez vsakih pogojev.

Dnevne vesti

Mariboru primanjkuje malih in cenenih stanovanj

Skrb mestne občine za deložirance. — Načrti za gradnjo novih zasilnih stanovanj v Metelkovi ulici.

Stanovanjska mizerija je v Mariboru simdalje večja. Ker se rešitev stanovanjskega problema ne gane z mrtve točke, se prav radi tega pogrezajo stanovanjski najemniki vedno globlje. Najhujše so s stanovanjsko mizerijo prizadeti nižji sloji. Med hišnimi posestniki je mnogo takih, ki se ne zmenijo za bedo najemnikov in jih brez vsega usmiljenja mečejo na cesto. In vsi ti deložiranci, med katerimi je mnogo takih, ki nimajo kruha, trkajo na vrata mestne občine in zahtevajo od nje, da jim da streho.

Lepe milijone je žrtvovala mestna občina mariborska za omiljenje stanovanjske mizerije, toda vse to zdaleka ne zadostuje. Maribor je industrijsko mesto, ki mu primanjkuje malih in cenenih stanovanj. Položaj delavstva in nižjih uslužbencev je danes tak, da njih zaslužek jedva zadostuje za skromno preživljanje. V zadnjem času pa se deložacije vedno bolj množe in je pričakovati, da bo na jesen in zimo še vse hujše. Zaradi tega je mestna občina započela novo akcijo, kako pomagati deložirancem in brezstanovanjem. Prvotno je nameravala mestna občina preurediti v ta namen kak večji že obstoječ prazen objekt in se je pogajala za Scherbaumov mlin v Kopališki ulici. Na podlagi strokovnih poročil in pa proračuna, ki ga je predložil gradbeni urad, se je pa ugotovilo, da bi bila adaptacija Scherbaumovega mlina za zasilna stanovanja mnogo predraga. Dvaj-

set stanovanj, obstoječih iz kuhinje in sobe in 10 sob s štedilnikom bi stalo približno pol milijona dinarjev. Popolnoma nemogoče je, da bi mestna občina žrtvovala za to tako visoko vsoto, zlasti iz razloga, ker bi bila ta stanovanja samo zasilna in ker ni podana nobena garancija za kako daljšo dobo.

Mestna občina, odnosno njen upravni odbor, je na zadnji seji odklonil adaptacijo Scherbaumovega mlina in pričel razpravljati o gradbi novih občinskih zasilnih stanovanj, s kolikor mogoče najmanjšimi stroški. Za taka zasilna stanovanja bi prišel v poštev občinski svet v Metelkovi ulici. Po približnem proračunu bi se dalo za pol milijona dinarjev zgraditi 30 zasilnih stanovanj, ki bi ustrezala vsem zdravstvenim predpisom in s katerimi bi bilo brezstanovanjem mnogo pomagano. Ker je zadeva nujna in ker trenutno mestna občina ne razpolaga s finančnimi sredstvi, namerava izvesti svoj načrt na ta način, da pritegne k sodelovanju mariborske stavbenike in dobavitelje stavbnega materiala. K projektu, ki ima značaj pomožne akcije, naj bi mariborski stavbeniki in dobavitelji stavbnega materiala prispevali s tem, da bi ta zasilna stanovanja zgradili na lastne stroške in kreditirali mestni občini, ki bi investirani kapital odplačevala v manjših mesečnih obrokih. Zadevni pogovori in pogajanja so v teku in je želeli ter pričakovati, da bi imeli zadovoljive uspehe.

Poroka. V tukajšnji stolnici sta se v sredo poročila g. Stane Predalič, trgovec iz Ljubljane in gđc. Elfi Vidovičeva iz Maribora. Obilo sreče!

Poroke. V zadnjem času so se v Mariboru poročili: Friderik Klemenčič, delavec, in Frančiška Lorbekova; France Makovec, šofer, in Antonija Greinerjeva; Franc Smole, strojni ključavničar, in Marija Petkova; Stanko Predalič, trgovec, in Elfrida Vidovičeva; Maks Zagode, ključavničar, in Marija Mlakerjeva; Viktor Bizjak in Frančiška Semičeva ter Angel Ferdinand, radiotelegrafist, in Ivanka Venclova. Bilo srečno!

Umrila je v Poljčanah ga. M. Stojanova, žena upokojenega pismonoše. Naj počiva v miru, preostalih naše sožalje!

Vpisovanje na drugi državni dekliški meščanski šoli (Cankarjeva ulica) bo 1., 2. in 4. septembra vsak dan od 8.—12. ure. Pri vpisovanju je treba predložiti zadnje šolsko izpričevalo, s petdinarskim kolkom kolkovano prijavo (tiskovino ima šolski sluga) in pravilno kolkovano potrdilo o plačevanju davkov za odmero šolnine. Vsaka učenka mora plačati še 20 Din za zdravniški fond. Popravni izpiti bodo 31. avgusta. Začetek ob 8. uri. Izpitni red je na razglasni deski. Začetna sv. maša bo dne 9. septembra ob 8. uri, dne 11. septembra pa bo začetek rednega pouka.

Novi ulični napisi in hišne številke. S preimenovanjem starih in imenovanjem novih ulic, se je mariborski mestni svet že večkrat bavil. O zadevi je razpravljal tudi na svoji sinočni seji in sklenil odstopiti končni sklep mestnemu občinskemu svetu. Mariborske ulice in ceste so označene s tablicami s črnimi napisi na belem polju. Nekaj pa je tudi novih ulic, ki še sploh nimajo javne označbe. Z ozirom na to, da je Maribor obmejno mesto, je banska uprava predpisala mestni občini, da mora zamenjati stare ulične napise z novimi, ki pa morajo biti napisani z belimi črkami na rdečem polju. Od drugih avtonomnih mest je zamenjal ulične napise Ptuj, dočim sta Celje in Ljubljana obdržala še svoje stare belo-zelene ulične napise.

Adralno-letalska skupina mariborskega aerokluba ima v petek, dne 25. avgusta ob 20. uri v prostorih Aerokluba (Grajška ulica) važen sestanek. Vabljeni vsi zainteresirani letalskega letstva.

Bolgarski vrtnarji. Mestni občinski svet je na svoji predzadnji seji sklenil prenesti na pritožbe mariborskih vrtnarjev bolgarske vrtnarje z Glavnega na Rotovški trg. S sklepom mestnega sveta pa mariborski vrtnarji niso bili zadovoljni, češ, da jim bodo Bolgari na Rotovškem trgu delali še večjo konkurenco. Ponovno so se pritožili pri mestnem tržnem nadzorstvu, ki jim je predložilo zakonite določbe, po katerih je v konzumnih centrih, med katere spada tudi Maribor, skrbeti za to, da prihaja na trg blago s cenenejšimi tržišč in da se naj odpre trg pridelovalcem, pa naj pridejo od koderkoli. Z ozirom na ponovne pritožbe mariborskih vrtnarjev, je tržno nadzorstvo predložilo mestnemu svetu uradni predlog, po katerem naj bi prodajali Bolgari svoje blago na Glavnem trgu na mizah, kakor drugi prodajalci. O tem predlogu je razpravljal mestni svet na sinočni seji in ga tudi odobril, tako, da bodo odslej prodajali bolgarski vrtnarji svoje blago na Glavnem trgu na občinskih stojnicah in plačevali za to običajno tržnino.

Regulacija Aleksandrove ceste. Kako potrebna je bila regulacija Aleksandrove ceste, se vidi že sedaj, ko je komaj polovica del končanih. Radi regulacije pa je potrebno pred nekaterimi hišami dvigniti hodnike, hišne vhode, uvoze in kletna okna. Potrebno pa je zvišati tudi hodnike. Zvišanje hodnikov bo izvršila mestna občina na račun kaldrminskega fonda, stroške za popravilo hodnikov pa bočo hišni posestniki odplačevali mestni občini v večletnih obrokih.

Iz »Nanosa«. Danes je strogo obvezen članski sestanek v društvenih prostorih. Predaval bo predsednik Narodno-strokovne zveze g. Bajt o socialnem položaju našega primorskega delavca. V soboto 26. t. m. bo v mali dvorani »Uniona« poslovitni večer za našim pevovodjo, na kar se člani že sedaj prav posebno opozarjajo. Predsednik.

Ljubljancani bodo obiskali našo Prlekijo. Društvo prijateljev Slovenskih goric bo organiziralo v oktobru poseben izletniški vlak, ki bo vozil iz Ljubljane v Prlekijo. Izleta se bodo udeležili ljubljancani in tudi fotoamaterji, ki bodo razkrili lepoto Slovenskih goric. Ljubljancani in Prleki oboji se vesele teh izletniških dni v »Nanosi«.

Zdravniški kongres v Crikvenici. Za letošnji zdravniški kongres v Crikvenici je povsod veliko zanimanje. Kongres bo 3. in 4. septembra, tovariški sestanek zdravnikov bo pa že v soboto 2. septembra zvečer v hotelu »Therapiji«. Kongres bo zanimiv tudi zato, ker bodo imele ob tej priliki razne naše zdravniške organizacije svoje letne občne zbornice in pa zato, ker bo ob tej priliki tam tudi razstava naše medicinske literature, kar je izšlo v zadnjih 15 letih. Izdana bo tudi posebna številka »Kongresnega vestnika«, ki bo že te dni razposlan vsem našim zdravnikom. V »Vestniku« je objavljen spored kongresa in vse ostale informacije. Z ozirom na omenjeno razstavo medicinske literature zadnjih 15 let se naprošajo vsi založniki in izdajatelji medicinskih knjig, časopisov in drugih publikacij v našem jeziku, da pošljejo svoje izdaje teh del v vsaj enem izvodu »Zdraviliškemu poverjeništvu« v Crikvenico. Taka retrospektivna razstava je zelo poučna in se vsi zdravniški krogi zanjo silno zanimajo.

Poročevalska služba za izvoznike sadja. Zavod za pospeševanje naše zunanje trgovine je organiziral poročevalsko službo v Avstriji, Češkoslovaški in Nemčiji o gibanju cen in dovozu sadja na najglavnejše trge v teh državah. Obenem sporoča zavod, da je za dajanje informacij našim izvoznikom instaliral poseben telefon števil. 29-05, tako, da bodo izvozniki lahko vsak dan dobili vse informacije o gibanju cen in dovozu sadja na tujih tržiščih. Zavod pa bo dajal informacije tudi po beograjski radiopostaji in v dnevniki.

Lutkarske predstave v naših šolah. Jugoslovanska lutkarska zveza si veliko prizadeva za uvedbo lutkarskih gledališč po naših šolah. V okviru velike beograjske higienske razstave je zveza nazorno pokazala lutkovni oder. Da se pokaže efekt, bo ljubljansko lutkovno gledališče gostovalo v Beogradu z igrico »Jurček, dvorni zdravnik«. Pri nas goji lutkarstvo predvsem Sokolstvo, ki je v okviru svoje razstave na »Mariborskem tednu« razstavilo 6 lutkovnih odrov in dela veliko propagando za lutkarstvo v naših krajih.

Službeni list dravske banovine objavlja v letošnji 68. številki: Ustanovo reformirane krščanske cerkve kraljevine Jugoslavije; objave banske uprave o pobiranju občinskih trošarin v letošnjem letu; popravek v pravilniku o gradbenih predpisih za vasi, ki so v neposredni bližini mest in trgov; volilni red za volitve skupščine Delavske zbornice v Ljubljani in razne objave iz »Službenih novin«.

Iz Maribora bo vozil poseben vlak k Mariji Lurški v Rajhenburg. Mariborske romarje bo vozil 1. septembra v Rajhenburg poseben vlak.

V Ameriki razsaja spalna bolezen. V nekaterih krajih združenih ameriških držav se je pojavila v zadnjem času spalna bolezen, ki so jo povzročile velike množice moskitov. Doslej je umrlo za spalno boleznijo že 8 ljudi.

Strela užiga. Med zadnjim neurjem, ki je divjalo tudi nad mariborsko okolico, je udarila strela v gospodarsko poslopje Janeza Šavedra v Spodnjem Dupleku. Gospodarsko poslopje je pogorelo do tal in znaša škoda nad 50.000 Din.

Kino Union. Od danes dalje fenomenalna opereta »Če spregovori srce...« z Gustavom Fröhlichem in Gitta Alparjevo v glavni vlogi, popolnoma nova kopija. Film božanskega petja in glasbe ter posebno lepe vsebine. Kot dopolnilo predvajamo pri vseh predstavah film Riharda Tauberja »Schubertove pesmi«. Sledi popularna Straussova opereta »Nepotir« z Any Ondro in Ivanom Petrovičem v glavni vlogi.

Grajski kino. Od danes dalje eden najboljših filmov tega leta »Zvezde z neba«. Najveselejši velefilm z ljubko Liano Haidovo, šarmantnim Gustavom Fröhlichem in pa vedno izvrstnim Szökejem Szakallom v glavnih vlogah. Pozor: Otvarjamo novo sezono 1. septembra z veselim velefilmom: »Ljubezen diktator mode«.

Pri ishlasi sledi na kozarec naravne »Franz Josefove« grenčice, popijte jutraj na tešče brez muje izdatno iztrbljenje črevesja, kar povzroči ugoden občutek olajšanja.

Pri boleznih žolca in jeter, žolčnih kamnih in zlatoci uravna naravna »Franz Josefova« grenčica prebavo na naravni čistopolen način. Izkušnje na klinikalih potrjujejo, da učinkuje domače zdraviljenje s »Franz Josefovo« vodo posebno dobro, če jo pomešamo s toplo vodo, izpijemo jutraj na tešče želodec.

Potovanje na razstavo v Chicago. Za drugo pavšalno potovanje na svetovno razstavo v Chicago v času od 12. septembra do 13. oktobra z Cunard Line se dobe prospekti v pisarni »Putnika«, kjer se sprejemajo tudi prijave.

Vinska razstava na Ljubljanskem velesejmu od 2. do 11. septembra t. l. bo obsegala prodajo vina, in sicer namiznega in buteljčnega in bo nudila obiskovalcem priliko, da se pouče o kakovosti naših prvovrstnih domačih vin. Zastopana bodo vsa vina iz najvažnejših vinskih okolišev bivše mariborske kakor tudi ljubljanske oblasti. Vina se bodo točila v malih kozarcih in tudi kupčija se bo lahko sklepala ob tej priliki. Razstavo organizira kmetijski odbor velesejma.

Zreajo našega gospodarstva. Društvo industrijev in veletrgovcev v Ljubljani je objavilo za dobo od 11. do 20. avgusta naslednjo statistiko konkurzov, prisilnih poravnjav in posredovalnih postopanj. (Številke v oklepaju se nanašajo na isto dobo v lanskem letu.) Otvorjeni konkurzi: v dravski banovini 1 (2), savski 1 (3), vrbaski 1 (—), primorski 2 (—), drinski — (1), zetski — (—), donavski 1 (6), moravski — (—), vardski — (3), Beograd, Zemun, Pančevo 1 (3); otvorene prisilne poravnave izven konkurza: v dravski banovini 2 (10), savski 1 (8), vrbaski — (1), primorski — (2), drinski 2 (1), zetski 1 (—), donavski 1 (2), moravski — (—), vardski 3 (3), Beograd, Zemun, Pančevo 2 (6); otvorena posredovalna postopanja, kolikor jih je bilo društvu javljanih: v dravski banovini, primorski, drinski, zetski ter Beogradu, Zemu in Pančevu po 2, savski 18, vrbaski 1, donavski 3, moravski in vardski —; odpravljeni konkurzi: v dravski banovini 1 (2), savski — (1), vrbaski 1 (—), primorski 2 (1), drinski 1 (1), zetski — (—), donavski 3 (1), moravski 1 (—), vardski — (—), Beograd, Zemun, Pančevo — (—); odpravljene prisilne poravnave izven konkurza: v dravski banovini 1 (6), savski 2 (7), vrbaski 1 (2), primorski 3 (3), drinski 1 (6), zetski 1 (—), donavski 3 (5), moravski, vardski — (—), Beograd, Zemun, Pančevo — (4).

Uboj. Preteklo soboto sta se v Orehovcih pri Gornji Radgoni hudo sprla studenčni mojster Leopold Kavčič in viničar Leopold Javševce. V ta spor se je vmešal tudi Kavčičev delavec Ivan Vogrin, ki je navalil z vso silo na Javševca. Ko se je Javševce nekoliko opomogel, je posikal vile in jih zabodel Vogrinu v prsi. Zamah je bil tako hud, da se je Vogrin pod njim zgrudil na tla in kmalu nato umrl. Po Javševca so prišli orožniki in ga odgnali v zapor.

Strela je udarila 22. t. m. med popoldansko nevihto v vod transformatorja v Slovenski Bistrici in povzročila kratek stik. Ker napake do noči ni bilo mogoče popraviti, je bilo mesto vso noč v temi.

Ponarejen denar. Tukajšnja policija je zaplenila včeraj pri neki stranki 20 dinarski srebrnjak, o katerem je ugotovila, da je ponarejen. Policija sumi, da gre v navedenem primeru za prav mojstrski izdelek ponarejevalske denarne kovačnice v Celju, oziroma Dravogradu, ki sta bili nedavno razkriti in so krivci večletoma že na varnem. Občinstvo se ponovno opozarja, da pozorno pazi pri menjavanju večjega denarja, oziroma sprejemanju kovanega drobca.

Mestna policija je izvršila v pretekli noči racijo po mariborskih zakonitih lokalih in raznih drugih pribežališčih temnih in izgubljenih elementov. Plen ni bil prav posebno bogat, ker so bile aretirane samo tri prostitutke in dva potepuha, ki imata za daljšo dobo prepovedano vrnitev v Maribor.

Vremeusko poročilo mariborske meteorološke postaje. Davi ob 7. uri je kazal toplomer 14.4 stopinj C; minimalna temperatura je znašala 13.1 stopinj C; barometer je kazal pri 18.1 stopinjah 734.4, reduciran na ničlo 732.2; relativna vlaga 76; vreme je tiho in jasno.

Mariborskim gostilničarjem se godi krivica

Zahteve po enakopravnosti in pravični uvrstitvi pri dajatvah in prejemkih.

Ne vemo še, če bo prodrli predlog senatorja dr. Šilovića o spremembi zakona o trošarinah. Vsekakor pa se bo točilni zakon moral spremeniti že z ozirom na zakon o občinah, ki predvideva občine z najmanj 3.000 prebivalci, dočim pozna takšni zakon občine z 2.000 prebivalci. Tarifna postavka 62. jasno pravi: za pravico, da se točijo pijače, je plačati kot tako v krajih do 2.000 prebivalcev vsakega pol leta 750, 500, 300 in 200 Din. Po komasaciji občin pa bodo ti mali kraji povsem izginili, ko pridejo vsi gostilniški obrati v višjo tarifno postavko in bodo morali plačevati 25 do 50 odstotkov več točilnih in trošarinskih taks, če se zadevni zakon ne spremeni.

Še na slabšem pa bodo gostilniški obrati, ki bodo priključeni večjim mestom, na primer Ljubljani ali Mariboru. Sedaj plačujejo ti gostilničarji na leto 2.400 Din točilne takse, v primeru inkorporacije pa bodo plačevali 9.000 Din na leto, torej za približno 375 odstotkov več. Nedvomno je to eden glavnih vzrokov, da se okoliške občine tako upirajo priključitvi svojim naravnim centrom. Nujno bo potrebno torej oba zakona taksnega in trošarinskega temeljito spremeniti, preden pride do uresničenja komasacij in inkorporacij.

Popraviti pa se mora na vsak način krivica, ki se je zgodila prav v Mariboru s tema dvema zakonoma. Oba zakona, trošarinski in taksni nalogata Mariboru dajatve prvega razreda, dočim mu zakon o uradnikih tega noče priznati in so bile vse zahteve, da bi se Maribor uvrstil v prvi draginski razred brezuspešne. Vsi sedeži banovin so uvrščeni v prvi draginski razred, kakor tudi Zemun in Susedje. Če pa pogledamo tarifno postavko 62. zakona o taksah, vidimo, da je le 6 banovinskih sedežev pri dajatvah uvrščenih v prvi razred, poleg njih pa tudi Maribor, ki nima pri draginskih dokladah te prednosti, čeprav je obsejno mesto, kjer bi morala država predvsem gledati na prestiž in ugled svojega uradništva. V Mariboru so bili demontirani vsi višji uradi. Padel je konzum in vendar je bil Maribor z zakonom o spremembah in dopolnitvah zakona o državni trošarini zopet uvrščen v najvišjo kategorijo. Nižje postavke imajo celo Split, Skopje, Niš, Cetinje, Banja Luka, Zemun in Susedje, čeprav so pri dohodkih, to je pri draginskih dokladah v prvem razredu.

Maribor je s svojo najbližjo okolico in s svojim zaledjem izrazilo vinorodno mesto. Tik ob njegovi meji se vrsti vinotoč za vinotočem, ki plačujejo neznatne tak-

se ter občutno konkurirajo koncesionirani obrti v mestu. V Mariboru je že star običaj, da si boljše situirani meščani vzdržujejo lastne vinograde, iz katerih dobivajo vino za svoje potrebe in za pogostitev svojih znancev in prijateljev ali pa za vinotoč. Radi uvedbe novega trošarinskega zakona je kontrola na vino pri vinogradnikih nemogoča. Razpaslo se je šušmarstvo in tihotapstvo z vinom, tako, da smelo trdimo, da se v Mariboru iztoči več vina na neopravičen način, kakor pa v koncesioniranih obratih. V tem pogledu ima Maribor najtežavnejše stališče v vsej državi, a je kljub temu neprijetno bolj obremenjen, kakor pa drugi kraji.

Mariborski gostilničar v najvišji stopnji plačuje sedaj na leto 3.000 Din točilne takse ter osemkratno točilno takso kot trošarino; skupno torej 27.000 Din. Če bi bil pravilno uvrščen v odgovarjajočo drugo kategorijo točilnih taks, bi plačal za polovico manj, torej 2.000 Din točilne takse ter šestkratno trošarino, kar znaša skupno na leto 14.000 Din. Mariborski gostilničar plačuje torej 93 odstotkov več na dajatvah, kakor pa njegov tovariš v Skoplju in 177 odstotkov več, ko njegov tovariš v Banja Luki, ki je v prvem draginskem razredu. Še večja diferencija pa se pokaže pri najnižji stopnji, kjer znaša točilna taksa za Maribor 1.000 Din ter osemkratna trošarina, skupno torej 9.000 Din, dočim bi morala biti točilna taksa 600 Din in bi morala znašati šestkratna trošarina skupno le 4.200 Din. V tem pogledu plačuje gostilničar v nižji stopnji v Mariboru 114 odstotkov več, kakor njegov tovariš v Skoplju in 200 odstotkov več kot njegov tovariš v Banja Luki.

V Mariboru so bili uvrščeni v prvi razred 4 točilci, v drugega 14, v tretjega 56, v četrtega pa 60 točilcev. Na podlagi sedanjih uvrstitve so plačali mariborski gostilničarski obrati na točilnih taksah in pavšalirani državni in banovinski trošarin horendno vsoto 1 milijon 656 tisoč Din, torej za 809.000 Din več, kakor v Skoplju in za 1 milijon 51.000 Din več, kakor v Banja Luki, iz tega sledi, da obdavčenje ni enakopravno in da je to kontribucija.

Da je gostilniška obrt v Mariboru radi teh razmer hudo udarjena in nevzdržna, pričuje dejstvo, da je bilo v prvem letu opuščenih 5 obratov in da ni bil na novo odprt eden. Z ozirom na navedene krivice pričakujejo mariborski gostilničarji enakopravnosti ter zahtevajo upravičeno pravično uvrstitev pri dajatvah in prejemkih.

Tečaji kmetijske šole na Grmu

Na banovinski kmetijski šoli na Grmu pri Novem mestu se prične novo šolsko leto začetkom novembra t. l. Šola ima dva oddelka: letno šolo in zimsko šolo. Letna šola traja eno leto, zimska pa dve zimi po 5 mesecev, in sicer bo to zimo, ki pride, I. tečaj, drugo zimo pa II. tečaj. Vsi učenci stanujejo v zavodu (internatu), kjer imajo vso oskrbo. Sprejmejo se pridni, dovolj nadarjeni sinovi kmečkih starišev, ki ostanejo po končanem šolanju na kmetiji.

Lastnoročno pisane prošnje za letno in za zimsko šolo, kolkovane z Din 5, je poslati ravnateljstvu banovinske kmetijske šole na Grmu pri Novem mestu najpozneje do 15. septembra t. l.

Prošnji je priložiti: krstni list, domovnico, odpustnico odnosno zadnje šolsko spričevalo, spričevalo o npravnosti o onih prošilcih, ki ne stopijo v zavod neposredno iz kake druge šole, izjavo starišev odnosno varuha (kolek 2 Din), s katero se zavežejo plačati stroške šolanja, obvezna izjava staršev ali varuha (kolek 2 Din), ki reflektirajo na banovinsko ali kako drugo štipendijo iz javnih sredstev, da bo njih sin ali varovanec ostal pozneje na domači kmetiji, v nasprotnem primeru pa da povrnejo zavodu prejeta podpora iz javnih sredstev.

Starost najmanj 16 let in najmanj z dobrim uspehom dovršena osnovna šola.

Pri vstopu v šolo napravijo učenci kratek sprejemni izpit iz slovenščine in računstva, katerega so oproščeni absolventi dveh ali več razredov meščanske šole ali kake nižje srednje šole. Hkrati se preišče njih zdravstveno stanje po zdravniški zavoda. Oskrbnina znaša do preklica 25 do 300 Din na mesec, po premoženjskih razmerah prosilca, in se plačuje vnaprej vsak mesec. Prošilci za banovinsko znižano mesto morajo priložiti davčno ali občinsko potrdilo o velikosti posestva in višini letnih davkov za navedbo družinskih in gospodarskih razmer.

Ptuj

Spremembe na ptujski realni gimnaziji. Ravnatelj ptujske gimnazije g. dr. Josip Komljanec je po 34 letih službovanja upokojen. Vpokojeni ravnatelj je znani narodni borec, ki je bil dolga leta predsednik Narodne čitalnice. Iskreno mu želimo, da bi dolga leta užival v veselju in zadovoljstvu svoj zasluženi pokoj! Za novega ravnatelja ptujske gimnazije je pa imenovan g. dr. Makso Kovačič, referent prosvetnega ministrstva. Novo ime novani ravnatelj je znan sokolski delavec, ki je bil dolga leta do svoje premostitve iz Maribora v Beograd na čelu mariborske sokolske župe. Za vodjo Dijaš-

kega doma je pa ponovno imenovan g. prof. Hinko Vodnik.

Policijske vesti. Radi vlačugarstva je policija aretirala 20-letno omoženo Juliano Majcenovo iz Trnovca. Julka je bila izgnana iz Ljubljane in se je s potjo ustavila v Ptuj, kjer je nadaljevala svoje lahkomišelnost življenje. Izročena je bila sodišču, ki jo je obsodilo na tri tedne zapore. Aretiran in sodišču izročen je bil tudi 35-letni postopač Vekoslav Blatnik.

Poljčane

»Golgota« na poljčanskem sokolskem odru. V nedeljo zvečer je dramski odsek Sokola vprizoril na svojem odru tridejansko dramo »Golgota«. Težko dramo, ki so se je naučili v razmeroma kratkem času so odigrali, upoštevač to, še precej dobro. Stvar bi bila marsikomu razumljivejša, in dostopnejša, če bi se ponekod nekatere dolgovčnosti črtale, odnosno krajšale, predvsem v 3. dejanju. Vsekakor je prav, da pridejo na naš sokolski oder tudi globokejši stvari. Pač pa se mi zdi čas v teh vročih pasjih dneh neprikladen za take igre, ko ljudje niso razpoloženi za resne reči. Zato pa tembolj vsa čast in priznanje vsem sodelujočim, ki so se lotili dela z vso ljubeznijo. — Nekateri sodelujoče smo tokrat prvič videli na odru. Tako se je zlasti br. Sl. Krajnc kot On odlično predstavil. Težko vlogo Makarija, priorja samostana je dosledno izvedel br. Mesarič, ki se vedno bolj uveljavlja. Demetrija, ki ga ni lahko pogoditi, je zaigral br. Ritonja, ki je imel tudi režijo igre, in je oskrbel učinkovito scenerijo zlasti v I. in zadnjem dejanju. Ženo, ki jo je igrala s. Ruterjeva, je bila boljša v II. dejanju. Dober ljubimec je bil br. Živko, sluga br. Bremec, lučico razvedrila v tej mračni igri pa je dal vratar Peregrin br. Roner. Redovniki so bili na mestu, samo včasih bi morali pokazati malo več življenja. — Pretrda tema na odru tu in tam je gledalce motila. Obisk je bil za vroče dni prav dober, aplavza ni manjkalo in so igralci, ki jim gre za trud vse priznanje — z uspehom lahko zadovoljni. — lk.

Teliček.

— Kako ti je ime, malič?
— Ne vem.
— Ne veš? Kako te pa kliče očka?
— Moj očka? Moj očka mi pravi »teliček«.

Kakšen je mali škrt?

— Mamica, če ima veliki škrt roge, kakšen je pa mali škrt?
— Tudi mali škrt ima roge.
— Zakaj pa naša guvernantka nima rogov?
— Ona vendar ni škrt, sinko.
— Je, je. Papa to bolje ve. Sinoči jo je uščipnil v lice in ji rekel: »Ti mali škrt-teliček ti!«

Lado Jerše:

Ptujski dogodki pred 25. leti

1908 — 1933

(Konec)

Ptujski Slovenci so želeli, da se po dvajsetih letih od zborovanja leta 1888 vrši občni zbor naše šolske družbe zopet v Ptuj. Hoteli so pokazati, da ptujsko slovenstvo kljub hudemu zatiranju še ni mrtvo. Res je sicer bilo, da narodno življenje in delovanje ni bilo tako živo kot pred dvajsetimi leti, a temu se ni bilo čuditi, saj je bilo število zavedne in narodno delujoče slovenske inteligence jako malo. Ali ti so z nekaj zavednimi trgovci in obrtniki ter njihovimi pomočniki združeni in s podvojenimi močmi delovali. Odbili so napad na Narodno čitalnico in Narodni dom, zmagavši s svojo pravico pred najvišjim sodiščem na Dunaju. Poleg običajnih koncertov, gledaliških predstav itd. je mladi naraščaj trgovskih in obrtniških pomočnikov začel leta 1906. telovaditi, iz česar se je leta 1908. razvilo Sokolsko društvo. Za povzdigo duševne izobrazbe pa se je leta 1907. ustanovila v Narodni čitalnici Ljudska knjižnica.

To svoje delo so hoteli ptujski Slovenci pokazati našemu celotnemu slovenstvu, ki ga je predstavljala Družba sv. Cirila in Metoda, in dobiti potrdilo za svoje uspešno delo in moči za novo delovanje. Umljivo je, da taka narodna ma-

nifestacija ni mogla ugajati narodnemu nasprotniku. Voditelji ptujskega nemštva so dobro vedeli, da je Ptuj naravno središče ptujskega okraja. Dobro so poznali tudi narodnostne razmere v Ptuj, kjer je čistih Nemcev le peščica priseljencev iz nemških krajev, domače prebivalstvo pa je slovensko, četudi se je marsikdo, prišedši iz okolice v mesto, tu prelevil v Nemca. Saj je uradna avstrijska statistika leta 1910. našla od 86.636 prebivalcev v ptujskem okraju 77.545 prebivalcev s slovenskim občevelnim jezikom. Kljub temu so voditelji ptujskega nemštva mislili, da je nemško raznarodovalno delo že toliko napredovalo, da bodo mogli z brutalno silo udariti po naravnem razvoju slovenstva in ga zavreti vsaj v domačem kraju, če že ne tudi drugod. Dva dni pred občnim zborom je ptujski občinski svet ostro protestiral, da se je sklicala glavna skupščina slovenske Ciril-Metodove družbe v nemško mesto Ptuj in videl v tem izzivanja miroljubnega nemškega prebivalstva. Zato je pozval to miroljubno prebivalstvo, da proti temu dostojno protestira. Kako je bil ta protest mišljen, so javljali plakati, nabiti ponoči po ptujskih hišah, ki so pozivali nemško prebivalstvo, naj se nasilno upre prihodu slovenskih gostov v Ptuj. Organizirala se je pod vodstvom nemških vseučiliških dijakov tolpa ptujskih razgrajčev (od katerih jih še nekaj dandanes živi v Ptuj), ki bi naj v dejanja izpremenili besede svojih voditeljev. Za vzdrževanje reda je ptujski župan poklical na pomoč policijo iz Maribora. Celje in celo Celovec od-

ločno pa se je branil domačih orožnikov, oziroma v sili vojaštva, kakor so to zahtevali Slovenci.

Ko se je na večer pred veliko skupščino pripeljal nekaj udeležencev iz Ljubljane in Trsta, so na potu s kolodvora v Narodni dom na lastni koži občutili »ptujsko nemško kulturo«. Ptujska banda jih je obkolila, pretepala s palicami moške in ženske, suvala s čevlji, metala kamenje in pljuvala vanje ter pri tem divje kričala. Vsega tega pomnožena policija ni niti videla niti slišala, ker ni smela. V Narodnem domu si vso noč niso bili varni življenja, zakaj kamenje je frčalo, šipe so razbite žvenketale, policija pa ni storila nič.

V večji meri so se taki tolovajski napadi vršili drugi dan v nedeljo 13. septembra 1908, ko se je vršila velika skupščina. Policija je bila sicer navzoča, ali ne zato, da bi branila napadane, temveč, da aretira Slovence, ki bi se upali braniti proti napadom. Narodni dom, v katerem se je vršila velika skupščina, je bil ves dan kakor oblegana trdnjava.

Ti sirovi napadi so jasno pokazali živalsko naravo človekovo, ki se javi, ako jo dražimo in izzivamo. V Ptuj so jo isti mogotci še enkrat izzvali ob začetku svetovne vojne meseca avgusta 1. 1914, ko so med drugim nedolžnega duhovnika patra Žirovnika gnali uklenjenega od dravskega mostu do kolodvora med našč v to zbrano ptujsko drhaljo, ki je tudi dejansko tepla uklenjenega, metala kamenje in pljuvala vanj ter ga psovala, da bi se straža zavzela zanj kar ni

smela po najvišjem nalogu.

Posledice, katere je rodil organizirani napad na Slovence, zbrane 13. septembra 1908 v Ptuj, so bile prav nasprotno, kakor so jih pričakovali krivci. Prej so se ptujski in drugi spodnještajerski Lažinanci hlinili slovenskemu kmetu, češ, da se bore za njegov napredek, da so torej njegovi prijatelji. In res so si bili s tem pridobili mnogo privrženecv med naprednim prebivalstvom, ki se ni hotelo podvreči konservativnemu slovenskemu vodstvu. A 13. septembra so se oči odprle tem lahkovernežem, ker so videli, da so »Štajerci« in njegovi voditelji strupeni sovražniki vsega slovenstva, katerim ni v prvi vrsti za napredno misel, nego za narodni zator slovenstva in za zmago nemštva.

Zganila pa se je radi divjili ptujskih napadov pohlevna slovenska duša tudi po drugih slovenskih mestih in trgih, zlasti v beli Ljubljani, in glasno reagirala na nečuvstvo sirove napade ptujske. Tu pa se je avstrijska vlada takoj zavzela za svoje Nemce in tekla je nedolžna kri slovenskih mučnikov Rudolfa Lundra in Ivana Adamiča (20. 9. 1908). Ali v dnu srca razžaljena slovenska duša ni mogla pozabiti krivičnega in pristranskega postopanja leta 1908. Na tihem je čela iskra narodne samozvesti in osvajala srca teptanega naroda. Vzplamtela je ta iskra ob balkanskih vojnah, vzplamtela v svetovni vojni, dokler ni leta 1918. svobodno zažarela v svobodni narodni državi, naši Jugoslaviji.

Marij Skafanc

OCEANOPOLIS

Roman o skrivnosti človeške prošlosti

60

Doljanu se je zdelo, da je zašel v pokrajino čarobnega meseca majnika v deveti deželi. Vse je bilo tako lepo, tako solnčno in vedro, vse tako razkošno in mehko, kakor da bi tudi vsa okolica čutila srečo njegove in Intelne ljubezni. To čuvstvo ga je prevzelo tako popolnoma, da je pozabil na vse drugo, tudi na pripravljalno se revolucijo. Zadnje čase svojega zaskrbljenega obraza tudi Intel ni mogel prikrivati. Opazila je bila, da ni več tako neskrbno razigran, kakor prej, in moral je uporabiti vso spretnost svojih besed, da ji ni izdal skrivnosti, ki ji je zaenkrat še morala ostati skrbno prikrita.

Tedaj, v Semisovem parku, v oni čarobni utici ob koncu zelene trate, pa je nenadoma bil zopet veder kakor v prejšnjih časih, ko njegovega življenja v podmorju še ni kalila nobena resna in naporna misel.

»Glej,« je vzkliknila Intel vsa srečna. »danes si zopet moj stari Danilo in jaz sem tako srečna, tako neskončno srečna!«

»Kdo tudi ne bi bil srečen v tem prečestnem raju,« je dejal Doljan. »Zdi se mi, kakor da sem Adam in da si ti Eva. Pogledaj, tu okoli naju se širi paradajž, manjkajo samo še vse one živali, ki jih vani postavljajo slikarji gori na površini naše

zemlje. Sicer pa, saj se ne motim mnogo. Ti si menda neposredna potomka tistih dveh, ki sta bila začetnika človeškega rodu na zemlji in iz njunega potomstva izviram tudi jaz, dasi moja linija ni tako ravna, kakor je tvoja. Toda kdo bi mislil na vse to, glavno je, da sva sedaj v resnici Adam in Eva in da se ljubiva z vsem ognjem svojih src.«

»Res je,« je dejala Intel, »tu v tem prečestnem okolju se človek počuti božansko. Škoda, da nisva že večkrat obiskala tega kraja. Glej, saj sva tudi tu popolnoma varna pred škodoželjnimi očmi. Zakrivajo naju neprodorne stene cvetja in zelenja.«

Po teh besedah se je Intel nežno oklenila Doljana in približala svoje ustnice k njegovim.

Tako varna pa le nista bila. Intel se je motila, ko je mislila, da ju nihče ne zasleduje in ne opazuje. Moraja, ki je že dolgo iskala priložnosti, da bi preskrbela Nubisu dokaze o princesini ljubezni do Doljana, je prečepela noči indneve pri svojem opazovalnem aparatu in je zato odkrila tudi Doljanovo pot v Semisov park. Niti Doljan niti Intel se nista nikoli poslužila izolirnih žarkov. Mislila sta pač samo drug na drugega, na svojo ljubezen in srečo; zato sta postala neskrbna in neprevidna.

Ko je Doljan izstopil v sredini parka izpod zemlje in se napolnil proti dogovorjenemu kraju, je Moraja že vedela, da ga čaka onstran zelene trate z vodomotom princesa Intel. Od zmagozlatva je skoraj zavriskala. Planila je kvišku in zaploskala z rokama, nato pa je nemudoma stopila k telefonu in poklicala ministerialnega tajnika Nubisa.

»Gospod tajnik,« je kriknila, »če hočete imeti dokaze za ljubezenske vezi med princeso Intel in doktorjem Doljanom, se vam nudi sedaj najugodnejša prilika. Gorje vam, če jo zamudite!«

»Kaj se je zgodilo?« je vprašal Nubis presenečeno.

»Doktor Doljan in princesa Intel sta se pravkar sestala na skrivnem kraju Semisovega parka. Če ju hočete zalotiti, podajte se na ono zeleno trato z vodomotom ob koncu drevoreda. Toda sami mi nikar ne hodite tja, poiščite si za nesilnih priči!«

»Hvala vam,« je odgovoril Nubis. »Storil bom takoj po vašem naročilu.«

Po tem pogovoru z Morajo je planil Nubis v Tutalisov kabinet ter ga obvestil o zanimivem sporočilu, ne da bi mu izdal poročevalca.

»Gospod minister,« je vzkliknil. »Nudi se nam najboljša prilika dobiti dokazov za ljubezensko razmerje med princeso Intel in Doljanom. Pravkar sta se sešla v Semisovem parku. Potrebujem priči. Svetujte mi vi, gospod minister, koga naj izberem v tej delicatni zadevi? Postopati moramo taktično.«

»Ne vem, koga bi vam svetoval,« je odgovoril Tutalis in se zamislil. »Vse-

kakor ne bi bilo dobro obešati zadeve na veliki zvon...«

»Časa za premišljevanje ni veliko. Lahko bi utegnili zamuditi to edino priliko. Kdo ve, če se nam bo tako zlepa nudila še druga?«

»Da, tu je treba naglo nekaj ukreniti.« Tutalis je pomislil in naposled živahno vzkliknil: »Čakajte, spremim vas sam!«

Trenutek nato sta Tutalis in Nubis že sedela v podzemskem vozilu, ki ju je z bliskovito naglico nosilo proti Semisovemu parku. Izstopila sta na nekem bolj prikritem mestu, da bi se ognila eventualnemu srečanju z nepoklicanimi ljudmi. Skrajno previdno sta nadaljevala svojo pot med drevjem in grmičevjem, ki je zakrivalo njune korake. Tako sta dospela do zelene trate z vodomotom prav v trenutku, ko se je Intel oklenila Doljana in ga poljubila. Tega pa Tutalis in Nubis še nista videla, ker je mlada zaljubljenca skrivala v svojem vejevju in cvetju gosta utica. Spoznala sta, da na ta način ne moreta doseči svojega namena, zato sta se napolnila za grmovjem čisto do one skupine, sredi katere je stala klop, ki sta si jo bila izbrala doktor in princesa. Hoditi sta morala skrajno previdno, da ju onadva nista slišala. To se jima je naposled tudi posrečilo; dasi je bilo grmovje zelo gosto, sta vendar skozi drobne liste in cvete opazila silhueto obeh zaljublencev, ki sta se še vedno objemala in poljubljala.

Videla sta dovelj. Morajina domneva je bila vidno dokazana.

(Dalje prihodnjič.)

Sport

SK Sturm (Gradec): ISSK Maribor. Mednarodna nogometna tekma med graškim SK Sturmom in ISSK Mariborom bo v nedeljo 27. t. m. s pričetkom ob 17. na igrišču ISSK Maribor v Ljudskem vrtu.

Jugoslavija: Avstrija. V tekmovalni za Davisov pokal 1934 se srečajo v Zagrebu zastopniki Avstrije in Jugoslavije. Tekmovanje bo v soboto 26., nedeljo 27. in v ponedeljek 28. t. m. na igrišču ATK.

Gradjanski: Jugoslavija. V nedeljo 27. t. m. se odigra v Zagrebu tekma za državno nogometno prvenstvo med Gradjanskim in Jugoslavijo. Tekmo bo sodil g. dr. Pianinšek iz Maribora.

Kolesarska zveza kraljevine Jugoslavije opozarja vse klube, da bo dirka za državno cestno prvenstvo na progi Zagreb—Ljubljana v nedeljo 3. septembra. Prijave je takoj odposlati na Zvezno tajništvo, Vlado Dianič, Zagreb, Petrinjska 2.

SK Boč: SK Štore 4:3 (3:1). Ob prečestnem in »živahnem« zanimanju se je v nedeljo odigrala v Poljčanah nogometna tekma med poljčanskim SK Bočem in SK Štore, ki se je končala z navedenim rezultatom. Rezerva SK Boča je pa zmagala z rezultatom 5:0.

Za lahkotletsko prvenstvo klubov v Mariboru, bodo tekmovali klubi SK Železničar, SSK Maraton, ISSK Maribor in SK Rapid 3. in 23. septembra ter 1. oktobra

na Rapidovem igrišču. Prvak Maribora prejme kot nagrado krasen prehodni pokal ILAS. Za prvo srečanje, ki bo 3. septembra, je določil žreb SSK Maraton: SK Železničar.

Avstrija: Ambroziana, prva finalna tekma za srednjeevropski pokal, se odigra 3. septembra v Milanu.

Sokolstvo

Priprave za telovadni nastop Sokolskega društva Maribor II. na Pobrežju, ki bo 3. septembra t. l. so že v polnem teku. Pridno se pripravljajo telovadni oddelki, kakor tudi odbor. Edinica bo na ta dan proslavila letošnji 6. september kot 10-letnico rojstva starešine zveze SKJ Nj. Vis. prestolonaslednika Petra. Prosimo obenem vse bratske edinice, druga narodna društva ter vse sokolstvu naklonjene občinstvo, da nas podpre in se odzove našim odposlanim vabilom. Zdravo!

V nedeljo gremo v Rače! Mariborska sokolska župa poziva mariborske in okoliške edinice, naj se v čim večjem številu udeležijo nastopa raškega sokolskega društva, ki bo v nedeljo 27. t. m. ob 15. uri popoldne. Mariborčani naj se odpeljejo z vlakom, ki odhaja ob 14.18 iz Maribora. Agilno sokolsko društvo v Račah zasluži v vsej meri, da ga s svojo navzočnostjo pri njegovem nastopu izdatno podpremo.

Zaradi kopalne obleke

Pretepeni kopališki paznik.

Kopalna obleka žene londonskega ravnatelja Ivana Andersona je dala povod za neprijeten incident najprej na obali, nato pa še na policiji. To se je zgodilo v pristanišču na dorsetski obali West Bay. Pristaniški paznik James Gerrard je opazil damo, ki se mu je zdela na prvi pogled naga. Potem se je pa izkazalo, da je njena kopalna obleka pregloboko izrezana, njena barva pa je močno spominjala na barvo ženske kože in tako se je dama od daleč zdela naga. Paznik je stopil k nji in jo opozoril, da njena kopalna obleka ne odgovarja krajevnim običajem, ki določajo, da morajo dame nositi samo navadne kopalne obleke.

Naslednjega dne je pa prišel k gosp. Gerrardu mož posvarjene dame, ravnatelj Anderson, češ, da mora z njim spregovoriti med štirimi očmi, ker je razžalil njegovo ženo. Gerrard ni hotel o žalitvi ničesar vedeti, toda ta čas so že padale zaušnice po njegovih licih. Mož se je izgovarjal, da je hotel dami samo dopovedati, naj bo v kopališču dostojna. Ravnatelj ga je pa vprašal, ali hoče biti še bolj kaznovan in v naslednjem hipu ga je tako močno udaril po obrazu, da mu je zlomil nosno kost.

Na policiji se je ravnatelj izgovarjal, da je hotel pristaniškega paznika prisiliti, da

bi se opravičil, ker je razžalil njegovo ženo, pa se ni hotel. Zato ga je pretepel. Ravnateljeva žena je pa izjavila, da ima kopalno obleko že drugo sezono, pa se ni še nihče zgražal nad njo. Pazniku je rekla, da je njegov očitek smešen. Policija je karala Andersona z denarno globo.

De Pinedovi načrti.

Italijanskemu prekooceanskemu letalcu de Pinedi je bila z avtomobila ukradena aktovka. V njej so bili načrti in beležke o novem prekooceanskem poletu, ki ga pripravlja general de Pinedo. Do tatvine aktovke je govoril de Pinedo samo o poletu preko oceana v Rim. Zdaj pa približujejo ameriški listi podrobnosti o poletu in letalu, ki ga še nihče ni videl, odkar ga je Pinedo zaklenil v hangar. Kako so prišle te podrobnosti v javnost, ni znano. Nedvomno je to v zvezi s tatvino aktovke. De Pinedo pa noče leteti samo do Rima, temveč naravnost do Karači ali Bagdada, da bi prekosil francoska letala Codosa in Rossija. V njegovem letalu sta dve novosti. Kadar kaže višinomer, da je letalo samo 700 m nad morjem, odskočno kadar krene letalo nad 7 stopinj iz prave smeri, zatuli sirena. Če bi de Pinedo med poletom zadremal in bi mu klenila glava, se dotakne kontakta in posebna naprava, ga polije z mrzlo vodo.

Mali oglasi

Razno

MARTIN SAFRAN, sobo-črkoslikar, pleskar in ličar, Maribor, Slovenska ulica 16, prevzema vsa v to stroko spadajoča dela ter jih izvršuje dobro in poceni. 2925

JOSIP NEKREP, tesarski mojster in podjetnik, Maribor, Smetanova ulica 59, prevzema vsa dela v mestu in na deželi z in brez materiala. Za predajo naročil po nizki ceni se priporoča. 2294 Josip Nekrep.

JOS. TICHY IN DRUG. Konce, elektrotehnično podjetje, Maribor, Slovenska ul. 16, tel. 27-56, proizvaja elektroinstalacije stanovanjskih hiš, vil, gospodarskih objektov, zaloga motorjev, lestenecv, svetilk, elektroinstalacijskega blaga po konkurenčnih cenah.

OPOZORILO

Varujte se moljev, zato prodajajte obnošene obleke, čevlje, godala, knjige, porcelan, starine itd. v Grajski starinarini. Trg svobode 1. Plačate najboljše. 2572

Prodajam

VELIKOPLODNE JAGODE »Rdeča kapica« iz Svabske, ukoreninjene, ne v lončkih, oddaja vrtnarija Mejska cesta 40. 3076

NOVA HIŠA na prodaj. Pobrežje pri Mariboru, Delavska ulica 11. 3074

MALI POSESTVI v Kamnici in Sv. Petru pri Mariboru prodaja Posredovalnica Maribor, Frančiškanska ulica 21. 3079

IMAM MLEKO NA PE in želim odjemalce. Na upravi »Večernika«.

PRODAM JEDILNICO iz trdega lesa, krasno ohranjeno in lepo izdelano, tudi s pisalno mizo in z usnjem prevlečeno. Cena nizka. Ponudbe na upravo lista pod šifro »Zelo ugodna prilika«. 5006

Stanovanje

IŠČEM STANOVANJE obstoječe iz velike spalnice in kuhinje ter pritlikin za takoj ali prihodnje dni. Ne predalet od središča mesta. Eventualno vzamem tudi dvosobno stanovanje. Ponudbe na upravo »Večernika« pod šifro »Mirno 25«. 5007

Sobo odda

SEPARIRANO SOBO, čedno opremljeno, oddam. Smetanova ulica 42. l. levo. 3069

DVA DIJAKA sprejemem na stanovanje in hrano. Gosposka ulica 16. 3068

SOSTANOVALKO (dijakinjo) sprejemem. Trubarjeva ul. 9, dvorišče, vrata 30. 3056

Kupim

KUPIM dobro ohranjeno do 2 metra visoko »Lutzo« peč. Franc Kreuh, Aleksandrova cesta 79, Maribor. 3077

Oglašujte!

Pisarniški papir

in pisarniške potrebščine kupite najboljše v

TISKOVNI ZADRUGI

MARIBOR Aleksandrova c. 13

Glavnega zastopnika

za mariborski in lutomerski okoliš išče dobro vpeljana zavarovalnica. Ponudbe na upravo »Večernika« pod »Glavni zastopnik«

Javno voščilo

Gospodu Ludviku Vlahoviču, posestniku, mesarju in gostilničarju v Mariboru želijo ob praznovanju njegovega 60. godu in 35-letnice poroke z njegovo dobrotljivo gospo soprogo Julijano ter istočasnega godu njegovemu vrlemu sinu obilo božjega blagoslova, zdravja in dolgo življenje, zahvaljujoči se za dosedanje blagohotnost in priporočajoči se še za nadaljno dolgo dobrotljivo naklonjenost

njegovi nameščenci